

STRUCTURA POPULAȚIEI ORAȘULUI SUCEAVA DUPĂ LOCUL NAȘTERII

Maria-Magdalena LUPCHIAN

Cuvinte cheie: locul nașterii, migrație intraurbană, capacitate de polarizare.

Mots clefs: lieu de naissance, migration intr urbaine, capacité de polarisation.

La structure de la population après son lieu de naissance. La capacité de polarisation de la ville de Suceava a agrandi d'une manière significative pendant la deuxième moitié de la XXème siècle, grâce au développement de la fonction industrielle de la ville entre 1960 et 1970. L'analyse de la structure de la population après le lieu de naissance a été possible grâce aux données fournies par les recensements de la population de 1930, 1966, 1977, 1992 et 2002 (pour toute la ville) et grâce aux données fournies par l'enquête réalisée en 2005 sur un échantillon qui a dépassé 3000 personnes (pour l'analyse au niveau intra urbaine).

Dans une première étape, l'aire de provenance de la population de la ville dépassait les limites du département de Suceava. La ville a consolidé son pouvoir d'attraction au niveau du département et au niveau du Plateau de Suceava après les années '70. Pendant ce période (1950 – 1990), des déplacements très stables se sont développés entre les départements de Botoșani et de Neamț et le département de Suceava.

L'analyse de l'aire de provenance de la population née dans le département de Suceava relève le fait que la ville a représenté et représente encore un pôle d'attraction pour la moitié de plateau du département de Suceava. La ville chef lieu de département est en concurrence avec les villes plus petites mais viables (Rădăuți, Fălticeni), situées en proximité.

L'analyse de la structure de la population après son lieu de naissance au niveau intra urbaine démontre l'opposition qui existe entre les vieux quartiers d'habitat individuel (ou la population née en ville est majoritaire) et les nouveaux quartiers, d'habitat collectif, édifiés dans les années d'industrialisation de la ville – Burdujeni, George Enescu – où le pourcentage de ceux nés dans le milieu rural est maximal.

On remarque aussi la position intermédiaire du quartier Centre et des quartiers péricentriques, mais aussi du nouveau quartier Obcine, avec des pourcentages sur la moyenne de la ville de ceux nés hors du département de Suceava, bien que l'explication est différente pour les quartiers vieux par rapport au nouvel quartier.

La migration intra urbaine, plus importante après 1990, a décisivement contribué au changement de la structure de la population après son lieu de naissance au niveau des quartiers.

Mobilitatea teritorială definitivă a populației spre un oraș este o măsură a capacității sale de polarizare la un moment dat și are consecințe spațiale, economice și sociale multiple. Analiza structurii populației după locul nașterii reflectă capacitatea de polarizare a orașului și oferă informații privind aria de recrutare a acestei populații.

De-a lungul secolului XX, mai ales după 1960, orașul Suceava s-a remarcat prin creșterea puterii sale de atracție, creștere datorată dezvoltării funcției industriale și a celei administrative (prin statutul de reședință de regiune și ulterior de județ pe care le-a dobândit orașul după anii '50). Evoluând în spațiul moldovenesc, marcat de presiune demografică și discrepanțe majore între mediul rural și cel urban în privința dotărilor, orașul Suceava a beneficiat de un aport migratoriu însemnat, mai ales în anii '70 și provenit îndeosebi din cadrul județului. Acest aport migratoriu, ce a ajuns la apogeu în perioada 1971 – 1975, când în oraș s-au stabilit nu mai puțin de 21 296 persoane, a fost principalul răspunzător de creșterea lui demografică până în 1990. După această dată, ca și în cazul celorlalte orașe românești, forța de atracție a orașului se reduce drastic, pe fondul declinului funcției industriale care, cel puțin în primii ani de după 1990, nu a fost înlocuită prin dezvoltarea altor funcții.

Analiza datelor privind originea geografică a populației, oferite de recensămintele din 1930, 1966, 1977, 1992 și 2002 a fost completată de imaginea deja creată asupra capacității de polarizare a orașelor Moldovei în studii anterioare (Al. Ungureanu, 1980; I. Muntele, 1998; M. Tănăsă, 2006). În absența datelor detaliate privind originea populației orașului Suceava, am analizat și proveniența întregii populații urbane a județului Suceava la recensămintele menționate. Chiar dacă aria de proveniență a populației urbane din județul Suceava include și aria de recrutare a celorlalte șapte orașe din județ, existente în 2002, ea poate fi totuși considerată relevantă, atâta timp cât orașul Suceava a concentrat între 42% și 54 % din populația urbană a județului.

În 1930 situația Sucevei nu se deosebea semnificativ de cea a majorității orașelor din Moldova. Ponderea localnicilor depășea 60% (65,9%), fiind astfel cu aproape 10% mai mare decât media regională – 57% (Al. Ungureanu, 1980) și cu peste 15% mai mare decât media națională. Și ponderea celor născuți în alte județe era mai mică decât media regională (15,8% față de 16,4%), care, la rândul ei, era mult mai mică decât media mediului urban al țării – 29% (Al. Ungureanu, 1980). Se remarcă doar ponderea ceva mai ridicată a celor proveniți din alte state (4,1%), pondere asemănătoare cu cea înregistrată la Rădăuți, Siret, Gura Humorului și explicabilă prin apartenența acestor orașe la Bucovina, provincie care a suportat consecințele migrațiilor și colonizărilor inițiate de administrația austriacă.

În perioada care a urmat celui de-al doilea Război Mondial, orașul Suceava s-a caracterizat prin creșterea capacității sale de polarizare, inițial pentru o arie mai largă, iar după 1966 - mai ales pe plan județean. Relațiile demografice care se stabilesc între un oraș și aria sa de influență, manifestate sub forma migrației definitive, depind de mărimea demografică a orașului, care influențează dimensiunea fluxurilor, dar și mărimea ariei de proveniență a acestora. În același timp, profilul economic al orașului, dezvoltarea funcției industriale și a celei de învățământ, își pun amprenta asupra caracteristicilor cantitative și calitative ale fluxurilor de populație ce se îndreaptă spre oraș, ca și asupra dimensiunii ariei de recrutare a populației. Și la Suceava, creșterea demografică a fost însoțită și susținută de creșterea ponderii celor

originari din afara orașului, cel puțin până spre sfârșitul anilor '70 care marchează creșterea importanței localnicilor, pe fondul unui bilanț natural ridicat.

În 1966 ponderea localnicilor la Suceava era mult sub media regională (26,9% față de 40,3%), care, la rândul ei, era mai redusă decât media țării (40,3% față de 43,7%), ceea ce dovedește mutațiile pozitive care au marcat orașul în perioada 1930 – 1966 în privința capacității de polarizare. Categoria de populație care a crescut cel mai mult a fost cea originară din cadrul județean și regional, Suceava fiind la acea vreme reședința Regiunii Suceava.

În perioada următoare, 1966 – 1977, a crescut ponderea localnicilor (de la 26,9% în 1966 la 38,5% în 1977) ca urmare a bilanțului natural ridicat al populației orașului în perioada respectivă. De asemenea a crescut semnificativ ponderea populației venite din afara județului, dar asta ca urmare a modificărilor administrative produse în România în 1968. Dacă în 1966 cei mai mulți dintre locuitorii orașului erau născuți în regiunea Suceava, deci în actualele județe Suceava și Botoșani, crearea județului Botoșani în 1968 explică ponderea mare a celor născuți în alte județe în 1977. Schimburile reciproce de populație între cele două județe vecine, cu un avantaj clar pentru județul Suceava, reprezintă de altfel o caracteristică a mișcărilor de populație din nordul Moldovei pentru toată perioada analizată.

Analiza structurii populației urbane a județului Suceava după locul nașterii indică o capacitate de polarizare limitată la nivel județean (unde era născută 76,9% din populația urbană), contribuția celorlalte județe din Moldova (13,4%) sau din țară (5,7%) fiind modestă. Analiza ariei de proveniență a populației urbane a județului Suceava născută în alt județ decât cel de domiciliu actual evidențiază exercitarea capacității de atracție a orașelor județului asupra vecinătății, județele Botoșani, Iași, Neamț și Bistrița – Năsăud furnizând cele mai importante efective de populație.

În anul 1992, lipsa datelor cu privire la locul nașterii populației orașului ne-a determinat să analizăm doar originea populației urbane totale a județului Suceava, având în vedere și faptul că în acel moment peste 45% din populația urbană a județului era concentrată în reședința de județ. Cea mai mare parte a populației urbane era născută în județul de reședință, Suceava (82,6%), procent mai mare decât în 1977, ceea ce demonstrează consolidarea puterii de atracție a orașelor la nivel județean. În paralel a scăzut ponderea celor născuți în restul Moldovei (de la 13,4% în 1977 la 11,1% în 1992) sau în alte județe din țară (de la 5,7% în 1977 la 4,6% în 1992). În ceea ce privește aria de proveniență a populației urbane a județului, nu se produc modificări importante față de 1977, județele Botoșani, Iași și Neamț fiind în continuare principalele furnizoare de populație pentru orașele județului Suceava.

Tab. 1. Structura populației după locul nașterii.

Categoria /Anul	1930	1966*	1977
Localnici	65,9%	26,9%	38,5%
Născuți în județ	14,1%	8,6%	28,1%
Născuți în alte județe	15,8%	57,7%	33,4%
Născuți în altă țară	4,1%	6,5%	-

* pentru 1966 categoriile echivalente sunt: - localnici – născuți în oraș; născuți în județ – născuți în raion; născuți în alte județe – născuți în alte raioane și regiuni (41,3% în raioane din regiunea Suceava și 16,4% în alte regiuni)

Datele recensământului din 2002 furnizează informații cu privire la populația orașului care și-a schimbat domiciliul, ceea ce înseamnă că sunt incluși în această cifră atât cei care s-au născut în altă localitate, cât și cei născuți în oraș dar care au locuit o vreme în altă parte. Totuși, și analiza acestor date oferă informații asupra capacității actuale de polarizare a orașului. Din totalul populației orașului, aproximativ 50% nu și-a schimbat domiciliul, ceea ce înseamnă cu peste 10% mai mult decât cei născuți în afara orașului în 1977. Aceste cifre dovedesc reducerea capacității de polarizare a orașului și după 1977, dar mai ales după 1990. Cei mai mulți dintre cei care și-au schimbat domiciliul au locuit anterior tot în județul Suceava (65,4% sau 33,3% din populația totală). Ponderea celor care au locuit anterior în alte județe este cu mult mai redusă decât a celor născuți în alte județe în 1977 (17,6% față de 33,4%), ceea ce confirmă consolidarea puterii de atracție a orașului la nivel județean, dar și reducerea acestei capacități de polarizare. În ceea ce privește aria de proveniență a populației orașului Suceava în 2002, se remarcă aceeași contribuție importantă a județelor Botoșani, Iași și Neamț ca și în perioadele anterioare.

Tab. 2. Structura populației după ultimul domiciliu (2002).

Localnici	În județ	În alte județe	În altă țară	Ponderea celor care și-au schimbat domiciliul
49,1%	33,3%	17,6%	0,5%	50,9%

Lipsa datelor care să facă posibilă o analiză mai fină a aspectelor legate de structura populației după locul nașterii a fost compensată prin realizarea unei anchete, ce a vizat 3138 persoane de peste 18 ani, locuind în Suceava. În măsura în care a fost posibil, s-a încercat păstrarea unei corelații între ponderea persoanelor chestionate din fiecare cartier în populația totală și ponderea populației cartierelor în populația totală a orașului. Se impune însă precizarea că rezultatele obținute pentru trei cartiere cu locuințe individuale, Armenească, Mirăuți și Serpentine sunt mai puțin relevante, ca urmare a numărului mai mic de persoane anchetate, chiar dacă acest număr mic se justifică prin importanța demografică mai redusă a cartierelor menționate la nivelul orașului. Rezultatele finale ale anchetei asupra locului nașterii celor peste 3000 persoane chestionate sunt destul de apropiate de situația redată de Recensământul populației din 2002 privind schimbările de domiciliu. Din totalul populației chestionate, 52,3% s-au născut în oraș, iar 47,6% s-au născut în altă localitate. Dintre cei născuți în altă parte, cei mai numeroși sunt cei născuți în județul Suceava (32,2%), procent foarte apropiat de cel al persoanelor care au declarat în 2002 că au avut ultimul domiciliu tot în județul Suceava (33,3%); urmează, ca importanță numerică, cei născuți în județele Moldovei (11,8% din totalul persoanelor chestionate), în vreme ce persoanele născute în județele din afara Moldovei nu reprezintă decât 2,8% (cu 2% mai puțin decât cei care au locuit anterior într-un județ din afara Moldovei, conform datelor ultimului recensământ).

Față de aceste valori medii există diferențe la nivelul celor 12 cartiere, diferențe care pot exprima fie preferința de localizare a celor sosiți în oraș, fie momentul în care aceștia s-au stabilit în oraș. Consecințele structurii populației după locul nașterii se referă în primul rând la percepția diferită a spațiului urban.

În comparație cu media de 32,2% persoane născute în județul de reședință Suceava, se remarcă prin valori mai mari cartierele cu locuințe colective *George Enescu*, *Burdujeni*, *Zamca* și *Mărășești* și cartierul cu locuințe individuale *Armenească*. Cartierele din prima categorie sunt cele construite în anii '70, mai ales spre finalul acestora, și au fost destinate celor veniți să acopere necesarul de forță de muncă al orașului. Cum după 1975 orașul și-a consolidat puterea de atracție pe plan județean, este explicabilă astfel ponderea mai mare decât media a celor născuți în județul Suceava. La polul opus se află cartierele *Obcine*, *Areni*, *Alexandru cel Bun* – cu locuințe colective și *Ițcani* și *Mirăuți* – cu locuințe individuale. Cartierele *Obcine* și *Areni* își datorează ponderea ceva mai redusă a celor născuți în județ fie ponderii mari a localnicilor (*Obcine*), fie proximității Universității (*Areni*), ceea ce face ca un număr mare de studenți din alte județe să îl prefere. Această situație se regăsește de altfel și în *Obcine*, cartier de asemenea preferat de studenți datorită relativei apropieri față de Universitate și existenței unui număr mare de locuințe de închiriat. Cartierele de locuințe individuale *Ițcani* și *Mirăuți* au fost foarte puțin afectate de migrația către oraș dinainte de 1990, ele fiind locuite mai ales de localnici sau de persoane venite din alte județe la începuturile industrializării orașului.

Cei veniți în oraș din alte orașe ale județului au preferat zona centrală și cartierul *Mărășești*, în vreme ce cei veniți din mediul rural județean s-au stabilit cu precădere în *Zamca*, *Burdujeni* și *George Enescu*. Cartierele pericentrale se remarcă prin ponderi mai mici decât media ale celor veniți din mediul rural, în timp ce zona centrală are o valoare egală cu media.

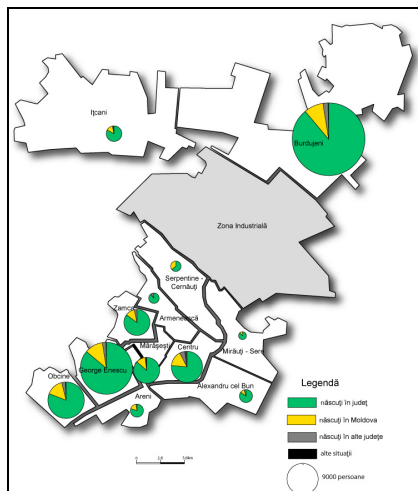

Fig. 1. Structura populației după locul nașterii, pe cartiere (anchetă 2005).

Analiza ariei de proveniență a populației născute în județ dovedește faptul că orașul Suceava a însemnat și înseamnă un pol de atracție mai ales pentru zona estică, de podiș, a județului și este destul de serios concurat de orașele mai mici, aflate la mică distanță. Totuși, orașul s-a dovedit atractiv pentru cele două orașe din Podișul Sucevei, Rădăuți și Fălticeni, care au contribuit, fiecare, cu câte 5-6% la totalul fluxului venit din județ. Valori mari ale numărului celor care s-au îndreptat spre oraș

sunt caracteristice fie comunelor și orașului periurbane (Salcea, Șcheia, Bosanci, Dumbrăveni, Mitocul Dragomirnei, Udești) fie celor avantajate de existența căii ferate (Dărmănești, Todirești, Liteni, Dolhasca). Există însă și un număr important de comune (18) care, cel puțin conform datelor acestei anchete, nu au participat la mișcarea definitivă de populație spre Suceava. Este vorba de comunele din spațiul montan, fie din Depresiunea Dornelor, fie din bazinele superioare ale Sucevei și Moldovei, la care se adaugă câteva comune aflate în apropierea celorlalte orașe (Mănăstirea Humorului, Stulpicani, Dornești, Bădeuți).

Tab. 3. Structura populației după locul nașterii pe cartiere (ancheta 2005).

Cartier	Născuți în oraș (%)	Născuți în județ (%)	Născuți în alte jud. ale Moldovei (%)	Născuți în alte județe (%)
G. Enescu	51,5	34,7	11,4	2,04
Obcine	54,6	25,2	15,2	3,3
Burdujeni	53,6	35,4	8,5	2,28
Ițcani	64	19,8	13,5	2,7
Centru	44,5	32,1	15,9	5,3
Al. cel Bun	57,8	27,5	10,3	4,5
Mărășești	52,5	33,9	11,6	0,9
Areni	53	24	18	2
Zamca	48,7	36,3	11,6	3,2
Mirăuți	75	12,5	12,5	-
Armenească	55,6	33,3	-	11,1
Serpentine	32,4	32,1	35,7	-
Total	52,3	32,2	11,8	2,8

În ceea ce privește populația localnică, născută în orașul Suceava, procentul de peste 50% din populația totală pe care îl reprezintă această categorie confirmă ideea că orașul este unul matur, în care cei mai mulți locuitori s-au născut în anii `60 - `70. Cartierul *Obcine*, cel mai nou, dat în folosință la sfârșitul anilor `80, este și cel în care ponderea localnicilor este maximă (68% dintre cei născuți în județ sau 54,5% din total). Cu ponderi mari se înscriu și cartierele de locuințe individuale – *Mirăuți*, *Armenească*, *Ițcani* – mai puțin afectate de migrația intraurbană, dar și un cartier pericentral, *Alexandru cel Bun*, ceea ce ar putea exprima preferința celor născuți în oraș pentru zona centrală sau pericentrală (peste jumătate dintre persoanele chestionate din cartierul *Al. cel Bun* sunt venite aici după 1980). Cu ponderi mai mici ale celor născuți în oraș se înscriu cartierele *Burdujeni*, *G. Enescu*, *Zamca*, *Mărășești* și *Centru*; este vorba de momentul și scopul construirii acestor cartiere (*Burdujeni*, *G. Enescu*, *Zamca*, *Mărășești* - pentru muncitorii de care a avut nevoie orașul în anii `70 - `80, *Centru* – construit atunci când aria de polarizare a orașului era mai vastă).

Cât privește populația venită din celelalte județe ale Moldovei, prin cea mai importantă contribuție se remarcă județul Botoșani, de unde provin 56% dintre cei veniți din Moldova (sau 6,7% din totalul persoanelor anchetate). Cei veniți din județul Botoșani provin mai ales din mediul rural și reprezintă peste jumătate dintre cei veniți din Moldova în majoritatea cartierelor, excepție făcând *Al. cel Bun*, *Zamca*, *Mărășești*. Se poate însă vorbi de o preferință a botoșănenilor pentru cartierele *Areni*,

G. Enescu, Burdujeni, ca și pentru cartierele de locuințe individuale *Ițcani* și *Serpentine*. După botoșeneni, urmează, ca importanță, cei veniți din județul Iași, care se pare că au preferat centrul și cartierele pericentrale, ca și *Ițcanii*, dar au evitat cartierele mai noi, mai ales *Burdujenii*. Cei din Neamț s-au stabilit fie în cartierele muncitorești *Burdujeni* și *Zamca*, fie în *Obcine*, aici fiind vorba mai ales de tineri-adulți, veniți după 1990. Cei veniți din județele mai îndepărtate ale Moldovei au preferat fie cartierele muncitorești (băcăuanii – *Burdujeni* și *G. Enescu*, vasluienii – *Zamca*), fie cele pericentrale sau zona centrală – vrâncenii și gălățenii, ultimii regăsindu-se și în *Ițcani*.

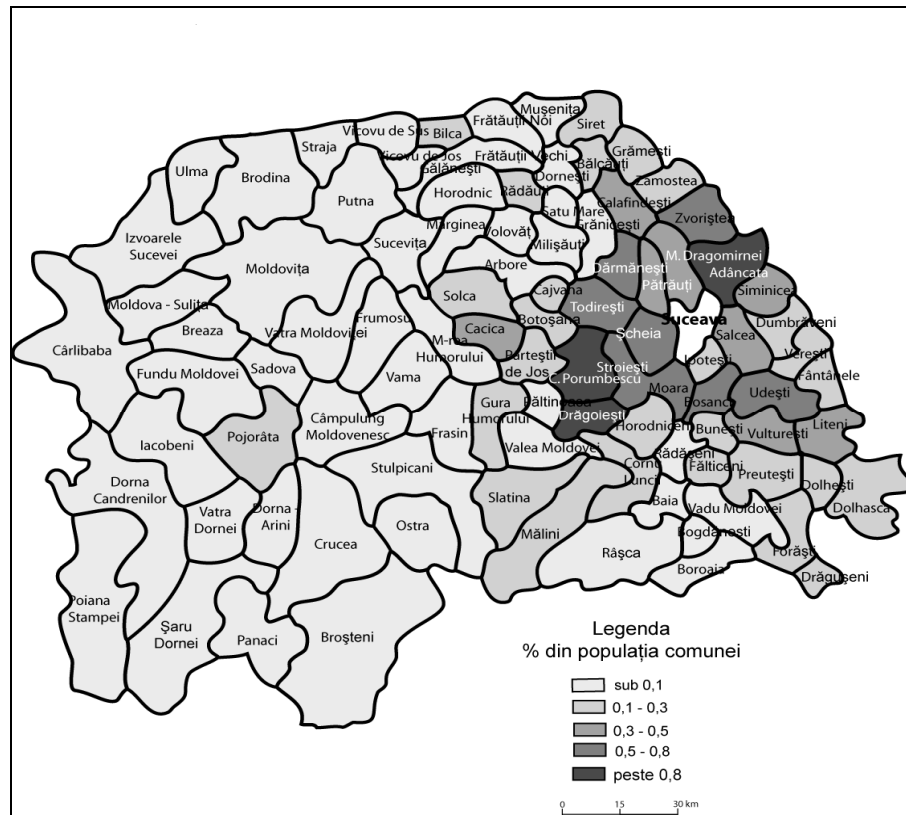

Fig. 2. Aria de proveniența a populației orașului Suceava (ancheta 2005).

În final, analiza celor anchetați după mediul în care s-au născut, rural sau urban, a evidențiat faptul că Suceava este un oraș dominat de cei născuți în mediul urban, care reprezintă 66,3% din total. Cu cele mai mari ponderi ale populației născute în mediul urban se înscriu cartierele de locuințe individuale (*Ițcani*, *Armenească*, *Mirăuți*), cartiere mai stabile, mai puțin afectate de migrații interne înainte de 1990, precum și Centrul și cartierele pericentrale (*Alexandru cel Bun*, *Mărășești*, *Areni*), la care se adaugă cel mai tânăr cartier de locuințe colective, *Obcine*. La polul opus se află cartierele muncitorești *Zamca*, *George Enescu* și *Burdujeni*, care sunt și în prezent cele mai repulsive din întreg spațiul urban.

Tab. 4. Structura populației născută în județele Moldovei, pe cartiere (anchetă 2005).

Cartier/ Județ	BT(%)	IS(%)	NT(%)	VS(%)	BC(%)	GL(%)	VN(%)
G. Enescu	60,6	21,3	5,2	3,5	8,8	-	-
Obcine	51,3	13,5	8,1	16,2	4,05	5,4	1,35
Burdujeni	61,3	6,8	10,8	2,8	11,8	2,9	2,5
Ițcani	60	26,6	-	-	6,6	6,6	-
Centru	56	16,6	7,5	4,5	6,06	4,5	4,5
Al. cel Bun	22,2	55,5	-	11,1	11,1	-	-
Mărășești	41,6	16,6	8,3	8,3	16,6	-	8,3
Areni	77,7	22,2	-	-	-	-	-
Zamca	44,4	16,6	16,6	11	-	11	-
Mirăuți	100	-	-	-	-	-	-
Armenească	-	-	-	-	-	-	-
Serpentine	66,6	16,6	-	16,6	-	-	-
Total	56	15,5	7,7	6,9	7,5	3,4	2,1

Tab. 5. Structura populației cu ultimul domiciliu în județele Moldovei (Recensământ 2002).

Județ	BT(%)	IS(%)	NT(%)	VS (%)	BC (%)	GL(%)	VN(%)
Pondere	57,9	16,8	9,01	4,3	6,7	2,7	2,2

BIBLIOGRAFIE

- Abraham, D.** (1991), *Introducere în sociologia urbană*, Ed. Științifică, București.
- Bertrand, M.J.** (1978), *Pratique de la ville*, Masson, Paris.
- Emandi, E. I.** (1998), *Habitatul urban și cultura spațiului*, Ed. Glasul Bucovinei, Suceava.
- Muntele, I.** (1998), *Populația Moldovei în ultimele două secole*, Ed. Corson, Iași.
- Poghirc, P., Apavaloaie, M., Balaban, M.** (1960), *Contribuții istorico-geografice asupra orașului Suceava*, An. Șt. ale Univ. Iași, secț. II, VI, fasc. 4, supliment.
- Ungureanu, Al.** (1971), *Unele observații asupra puterii de atracție a orașelor din Moldova în secolele XIX și XX*, An. Șt. ale Univ. „Al. I. Cuza”, s. II, XVII, Iași.
- Ungureanu, Al.** (1973), *Unele observații asupra structurii populației orașelor din Moldova, după originea geografică*, An. Șt. ale Univ. „Al. I. Cuza”, s. II, XIX, Iași.
- * * * (1970), *Recensământul populației și locuințelor din 15 martie 1966*, vol. I-IV, DCS, București.
- * * * (1978), *Recensământul populației și locuințelor din 5 ianuarie 1977*, DCS, București.
- * * * (1994), *Recensământul populației și locuințelor din România, din 7 ianuarie 1992*, vol. I-III, CNS, București.
- * * * (2004), *Recensământul populației și locuințelor din România, din 18 martie 2002*, INS, București.
- * * * (1975-2005), *Fișa municipiului Suceava*, DJS, Suceava.

Maria – Magdalena LUPCHIAN
 Departamentul de Geografie
 Univ. „Ștefan cel Mare” Suceava
 E-mail: slmagda@hotmail.com